SUDETY 1938

V Slovenskom deníku sa 2. septembra 1938 objavil aj text vyzývajúci na rozvážne konanie novinárov v pohnutých časoch.
Zdroj: Archív

22. září 1938. — Číslo 262. ČESKÉ SLOVO

Jako Kristus jsme se obětovali
za spasení Evropy

Po vládním prohlášení v 19.15 přečetl včera o 20.00 hodin do rozhlasu Zdeněk Štěpánek projev ministra soustředěného zpravodajství Hugo Vavrečky. Stejně jako prvý projev, byl I druhý přednesen způsobem, který zachvěl srdci milionů dobrých Čechoslováků. Opakoval, co se stalo a k čemu jsme byli donuceni, když nás opustili naši spojenci a nechali nás zcela na holičkách.

Smlouvy - závazky - činy

Odlišné smlouvy a odlišný postup Francie, Anglie a Ruska

Jsou mnozí, pro které tragedie důvěry našeho národa je novým důkazem, že v mezinárodní politice platí jen sobectví a nic než sobectví. Jiní, kteří dosud věřili ve spojence, jsou přesvědčeni, že lze věřit smlouvě, opřené o společný zájem. Ukázalo se a nám dalo největší ránu, že vlády států mají všechny lidské chyby a že někdy nepochopí, co je skutečným zájmem jejich států. Anglie a Francie se domnívají, že je v jejich zájmu raději obětovat Československo, než jít do boje. Obětovaly a zanedlouho půjdou do boje, který bude těžší. Přijde jednou doba, kdy padne v bitvách o statisíce více Francouzů a Angličanů, než by bylo nutno, protože dnešní jejich vlády raději ponížily a opustily spojence, než aby bojovaly.

Náš lid trpí. Trpí strašnou křivdou, trpí, že tolik marně věřil. Snad bude dobře, vysvětlíme-li, proč západoevropské vlády pokládaly pro sebe za výhodnější jednat, jak jednaly.

FRANCIE.

Francí jsme věřili všichni. Mnozí nevěřili jiným, ale věřili Francii. Kdyby byla Francie napadena, nebylo by jediného Čechoslováka, který by váhal splnit spojeneckou povinnost svého státu.

S Francií jsme měli spojeneckou smlouvu o zákroku velmocí u naší vlády. Slyšeli jste, že

způsobem, který nemá v dějinách příkladu,

naši spojenci a přátelé nám diktují oběti, které se kladou poraženým. My však poraženi nejsme! A jestliže naše vláda v úplné jednotě a v čele se svým presidentem se přece nakonec musila rozhodnouti pro přijetí tak krutých podmínek, učinila to proto, že chtěla uchrániti veškeré obyvatelstvo od marných obětí, od marného prolévání krve, od nekonečného utrpení a běd. To není nestatečnost která vedla naši vládu k tomuto rozhodnutí, při němž se sevřelo srdce nás všech. Bůh ví, že je třeba v takových chvílích

větší odvahy k životu, než k sebevraždě.

A bůh ví, že není na světě člověka, jež by směl říci, že jsme byli ustrašeni a zbabělí, když dnes odpoledne jsme zmocnili našeho ministra zahraničních věcí dra Krofty, aby sdělil Velké Británii a Francii, že se obětujeme za spasení Evropy podobně, jako se obětoval před věky za spasení lidstva velký svatý, jenž byl trním korunován. Drazí bratři, sestry, otcové matky a děti. Nebudeme dnes vyčítat těm, kdož nás nechali o samotě a bez opory.

Dějiny pronesou svůj soud. Hleďte do budoucnosti a zbudujte národ, jenž žije a bude žít. Budeme nyní sami mezi sebou, budeme silní a na vás záleží, aby nastala zase doba rozkvětu. Věříme sobě, věříme dějinám našeho národa. Nedáme se a budeme držet svou zem a domovinu. Do nového života půjdeme se vztyčenými hlavami.«

*

Po tomto projevu zněly z rozhlasu »Ó ny Sukova velkého pochodu, který se stává naším symbolem pro zachování klidu, neboť chceme jít »do nového života«.

Manifestace pro republiku a armádu

V celé republice vzrušení ze včerejších událostí

Zvěst o přetěžké situaci, v níž se octla naše republika nikoli vlastní vinou, se československý lid dověděl z vládního projevu, který byl vysílán rozhlasem. Zprávu předčítal herec, legionářský spisovatel Zdeněk Štěpánek, jehož hlas se zachvíval v tichém pláči. S nesmírným dojetím přijal zprávu a sní spojený apel vlády československý lid. Nejen ženám a dětem, ale i otužilým mužům se dělil dech a kanuly slzy z očí. Mocnému dojetí a citům našeho lidu byl na mnoha místech dán průchod v manifestacích, jež se ve večerních hodinách konaly v řadě měst a obcí.

Praha

V Praze se brzy po 18. hodině začaly shromažďovat davy lidí, kteří cestou neustále rostl. Za provolávání různých hesel a zpěvu národních písní šel Nádražní třídou k policejnímu ředitelství, potom k okresnímu úřadu a k radnici. Z balkonu radnice promluvil k manifestujícímu zástupu, který narostl asi na 4000 osob, pro-

Mor. Ostrava

V Moravskoslezském národním divadle se mělo konat představení opery »Jakobín«. Správa divadla chtěla uposlechnout apelu vlády a pokračovat v práci, ale nešlo to. Když byla vytažena opona, zpěváci nemohli dojetím zpívat. Po krátké přestávce šla opona dolů a představení bylo odloženo.

Prostějov

Na náměstí se shromáždil několikatisícový zástup lidu, kde kterému promluvil starosta města. Pak se průvod odebral k jezdeckým kasárnám a poté k pomníku padlých při hladových bouřích v roce 1917, kde zástupy přisahaly, že republiku nezradí a že ji nedají. Manifestace trvaly do pozdních hodin večerních.

Přerov

V Přerově procházel průvod hlavními ulicemi města. Nesl v čele státní vlajku, vyvolával hesla a zpíval národní písně. Než přišel před okresní úřad, narostl průvod asi na 8000 osob.

České slovo z 22. septembra hlási opustenie od spojencov pre mier v Európe.
Zdroj: moderni-dejiny.cz

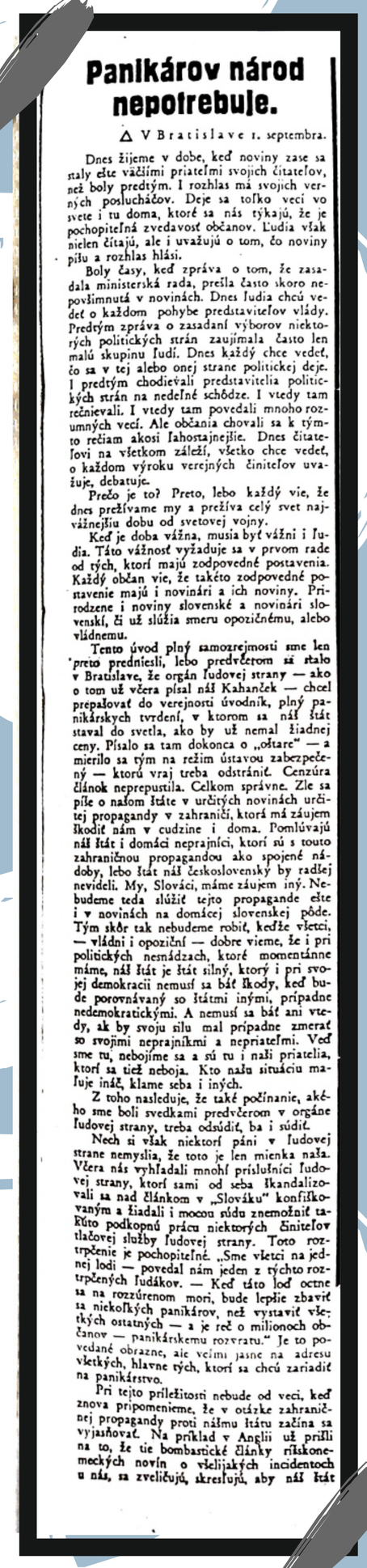

Panikárov národ nepotrebuje.

△ V Bratislave 1. septembra.

Dnes žijeme v dobe, keď noviny zase sa staly ešte väčšími priateľmi svojich čitateľov, než boly predtým. I rozhlas má svojich verných poslucháčov. Deje sa toľko veci vo svete i tu doma, ktoré sa nás týkajú, že je pochopiteľná zvedavosť občanov. Ľudia však nielen čítajú, ale i uvažujú o tom, čo noviny píšu a rozhlas hlási.

Boly časy, keď zpráva o tom, že zasadala ministerská rada, prešla často skoro nepovšimnutá v novinách. Dnes ľudia chcú vedeť o každom pohybe predstaviteľov vlády. Predtým zpráva o zasadaní výborov niektorých politických strán zaujímala často len malú skupinu ľudí. Dnes každý chce vedeť, čo sa v tej alebo onej strane politickej deje. I predtým chodievali predstavitelia politických strán na nedeľné schôdze. I vtedy tam rečnievali. I vtedy tam povedali mnoho rozumných vecí. Ale občania chovali sa k týmto rečiam akosi ľahostajnejšie. Dnes čitateľovi na všetkom záleží, všetko chce vedeť, o každom výroku verejných činiteľov uvažuje, debatuje.

Prečo je to? Preto, lebo každý vie, že dnes prežívame my a prežíva celý svet najvážnejšiu dobu od svetovej vojny.

Keď je doba vážna, musia byť vážni i ľudia. Táto vážnosť vyžaduje sa v prvom rade od tých, ktorí majú zodpovedné postavenia. Každý občan vie, že takéto zodpovedné postavenie majú i novinári a ich noviny. Prirodzene i noviny slovenské a novinári slovenskí, či už slúžia smeru opozičnému, alebo vládnemu.

Tento úvod plný samozrejmosti sme len preto predniesli, lebo predvčerom si stalo v Bratislave, že orgán ľudovej strany — ako o tom už včera písal náš Kahanček — chcel prepašovať do verejnosti úvodník, plný panikárskych tvrdení, v ktorom sa náš štát staval do svetla, ako by už nemal žiadnej ceny. Písalo sa tam dokonca o „ošťare" — a mierilo sa tým na režim ústavou zabezpečený — ktorú vraj treba odstrániť. Cenzúra článok neprepustila. Celkom správne. Zle sa píše o našom štáte v určitých novinách určitej propagandy v zahraničí, ktorá má záujem škodiť nám v cudzine i doma. Pomlúvajú náš štát i domáci neprajníci, ktorí sú s touto zahraničnou propagandou ako spojené nádoby, lebo štát náš československý by radšej nevideli. My, Slováci, máme záujem iný. Nebudeme teda slúžiť tejto propagande ešte i v novinách na domácej slovenskej pôde. Tým skôr tak nebudeme robiť, keďže všetci, — vládni i opoziční — dobre vieme, že i pri politických nesnádzach, ktoré momentánne máme, náš štát je štát silný, ktorý i pri svojej demokracii nemusí sa báť škody, keď bude porovnávaný so štátmi inými, prípadne nedemokratickými. A nemusí sa báť ani vtedy, ak by svoju silu mal prípadne zmerať so svojimi neprajníkmi a nepriateľmi. Veď sme tu, nebojíme sa a sú tu i naši priatelia, ktorí sa tiež nebojа. Kto našu situáciu maľuje ináč, klame seba i iných.

Z toho nasleduje, že také počínanie, akého sme boli svedkami predvčerom v orgáne ľudovej strany, treba odsúdiť, ba i súdiť.

Nech si však niektorí páni v ľudovej strane nemyslia, že toto je len mienka naša. Včera nás vyhľadali mnohí príslušníci ľudovej strany, ktorí sami od seba škandalizovali sa nad článkom v „Slováku" konfiskovaným a žiadali i mocou súdu znemožniť takúto podkopnú prácu niektorých činiteľov tlačovej služby ľudovej strany. Toto roztrpčenie je pochopiteľné. „Sme všetci na jednej lodi — povedal nám jeden z týchto roztrpčených ľudákov. — Keď táto loď octne sa na rozzúrenom mori, bude lepšie zbaviť sa niekoľkých panikárov, než vystaviť všetkých ostatných — a je reč o milionoch občanov — panikárskemu rozvratu." Je to povedané obrazne, ale veľmi jasne na adresu všetkých, hlavne tých, ktorí sa chcú zariadiť na panikárstvo.

Pri tejto príležitosti nebude od veci, keď znova pripomenieme, že v otázke zahraničnej propagandy proti nášmu štátu začína sa vyjasňovať. Na príklad v Anglii už prišli na to, že tie bombastické články ríšskonemeckých novín o všelijakých incidentoch u nás, sa zveličujú, skresľujú, aby náš štát

Lid celé země jednotný, ukázněný, odhodlaný

SKVĚLÝ PRŮBĚH MOBILISACE

Vojenský odborník: Mobilisace, jež nadšením, rychlostí a kázní nemá dosud příkladu!

Praha, 24. září. — Několik hodin po vyhlášení všeobecné mobilisace československé branné moci lze směle říci, že náš nádherný lid, který předevčírem svými mohutnými projevy odhodlanosti k obraně republiky způsobil obrat v celé světové situaci, stál plně na místě, když byl povolán k obraně svobody a nedotknutelnosti Československa. Dotázali jsme se všech povolaných úřadů na průběh mobilisace: Všude bezvadný pořádek, kázeň, jednota, nadšení a odhodlanost, a hlavně — ta rychlost! Zdrcující většina branců neztratila ani vteřinu. Desetitisíce povolaných nepotřebovaly k nástupu stanoveného termínu, nečekaly na vylepení vyhlášek a doslovně několik vteřin po oznámení rozhlasu ujížděly již ve vlacích, automobilech, na motocyklech a všemi jinými dosažitelnými prostředky na svá místa. Ostatně, nepotřebovali jsme ani ujištění úřadů. Přihlíželi jsme provedení mobilisace na pražských ulicích. O půl jedenácté hodině zazněla v rozhlasu výzva a přesně v 11 hodin v noci projelo již kolem nás první nákladní auto, obsazené branci a bouřlivě vítané pražským obyvatelstvem. Po 23. hodině byla již pražská nádraží zaplněna mobilisovanými. A když dnes ráno ustoupila tma a občané se na ulicích shromažďovali kolem mobilisačních vyhlášek, byla již mobilisace vlastně úplně dokončena. Lid, který je takto jednotný, ukázněný a odhodlaný, republiku vítězně uhájí.

Litvinov zjednává jasno

SSSR pomůže

Lidový komisař zahraničí M. M. Litvinov prohlašuje v Ženevě: SSSR má možnost pomoci na základě svobod-

Komunistické noviny 24. septembra 1938 Haló oznamujú nečakane hladký priebeh mobilizácie a vysoký záujem verejnosti brániť vlasť aj cestou ozbrojeného odporu.
Zdroj: ČTK

ROČNÍK XX. Čís. 222. V PRAZE V SOBOTU 24. září 1938.

RANNÍ ČESKÉ SLOVO 20 hal., v neděli 30 hal.

Vychází v dopoledních hodinách. Majitel a vydavatel »Pražanstvo« v Praze. Tiskem tiskoval závodu. Odpovědný redaktor: Miloš Midloch. Polisk článků, statí a chráněných zpráv byl zodpovědán. Redakce a administrace: Praha II., Václavské nám. 42. TELEFON č. 214-51 až 54. NOČNÍ TELEFON čís. 214-51. Vrátný tel. 214-55. Měsíční předplatné Kč 7.—. Dohlédací poš. úřad Praha 28.

20 hal.

Večerní České slovo

Výrok dne.
Syrový - Žižka II.
Německý rozhlas.

Opatření vlády pro zajištění hranic

Národ nastupuje do zbraně!

Všeobecná mobilisace do 40 let.

Hranice státu budou zajištěny a ochráněny stůj co stůj! - Francie i Rusko jsou připraveny splnit spojenecké povinnosti. Svět přijímá opatření vlády s ulehčením.

Vrchní velitel armády, president republiky, nařídil všeobecnou mobilisaci mužů do 40 let. Národ se staví do zbraně. Nastupuje pevně a odhodlaně, protože chce žít a uchovat svou svobodu.

Rozhodnutí pro mobilisaci plyne z dnešních poměrů ve střední Evropě a z neklidu na našich hranicích. Hranice státu chceme zajistit stůj co stůj. Jinak nejsou mobilisační opatření namířena proti nikomu.

Tak je naše mobilisace chápána také v cizině. Všude jsou hodnocena jako nutný a samozřejmý důsledek posledních událostí. Zejména ve Francii a Velké Británii tato opatření tak posuzují. Všude v cizině setkávají se s porozuměním, souhlasem a projevy přátelských sympatií. Veřejné mínění světa, které stálo po našem boku v těžkých dnech minulých, stojí při nás dnes ještě rozhodněji.

Ve veřejnosti československé byla opatření vlády přijata s radostným uspokojením. Občané, znepokojeni posledními událostmi, vidí v nich zajištění bezpečnosti hranic, bezpečnosti vlasti, národa i své vlastní. Spatřují v nich záruku, že přestanou incidenty, jež rozrušovaly naši veřejnost.

Od první výzvy nastupují první vojáci svobody. Nadejde-li chvíle, nastoupíme všichni ostatní do jednoho. Jsme připraveni splnit povinnost, ať je jakákoliv. Bez váhání a bez otálení.

Nechceme napadati. Chceme však za všech okolností uhájit půdu, na níž žili tisíciletí naši předkové, na níž strádali, radovali se a pracovali. Čech i Slovák, silný svou láskou a svou vírou, raději zemře, než by se dal dobrovolně v otroctví. Nebojíme se. Nejsme sami a nejsme slabí. Jsme z krve a těla těch, kteří se dovedli vzepřít celému světu pro pravdu Boží a právo. Z krve těch, kteří hledali vždy mír, ale vždy tvrdě bojovali, když je přinutil k tomu nepřítel. Z krve husitských předků, jejichž tradice ožila v našem legionářstvu a žije v celém národě. Z krve těch, kteří se nepřátel nelekali a na jich počet nedbali. Jsme připraveni následovat jejich slavného příkladu.

Jednadvacátý květen - po druhé! | Evropské krise vyvrcholila

Večerní České slovo, noviny ČSNS, 24. septembra 1938 zdôrazňujú podporu veľmocí Československu pri vyhlásení mobilizácie.
Zdroj: AAS